

Öppet brev till de svenska parlamentarikerna om de upphovsrättsligt relevanta bestämmelserna och skälen i AI-förordningen samt text- och datautvinningsundantagen i DSM-direktivet

Stockholm, 2 januari 2024

Vi representerar tillsammans tusentals svenska visuella kreatörer och författare och arbetar för att stärka och tillvarata våra medlemmars juridiska, ekonomiska och ideella intressen.

Vi vill att så många utövare som möjligt ska kunna leva på kreativa yrken, vilket förutsätter en stark upphovsrätt. Mot den bakgrunden bevakar vi noggrant AI-frågan för våra yrkesgrupper, särskilt i förhållande till upphovsrätten, som mer eller mindre lägger grunden för hela det kreativa skapandet.

Upphovsrättsskyddade verk och andra skyddade prestationer används som träningsdata för att utveckla generativa AI-modeller- och system som Midjourney och ChatGPT, utan rättighetshavarnas samtycke och att ge något tillbaka till dem. Generativ AI används dessutom för att direkt konkurrera med skaparna av träningsdatan och riskerar att ersätta de som har ägnat sina liv åt att skapa det kulturutbud Sverige stoltserar med.

Röster har höjts för att träningen ska betraktas som lovlig med hänvisning till undantaget för text- och datautvinning i artikel 4 i DSM-direktivet. Gemensamt för oss liksom många andra är emellertid att vi ser att den tolkningen av text- och datautvinningsundantaget strider mot det så kallade trestegstestet, och att träningen alltså, tvärtom, är olovlig.

Vår uppfattning styrks inte minst av att det för närvarande pågår omkring 150 rättsprocesser i USA där konst- och kulturskapare liksom stora företag motsatt sig träningen av generativ AI. USA är liksom både EU och medlemsstaterna bundet av trestegstestet. Utfallen av de amerikanska processerna kommer således, på ett eller annat sätt, få betydelse även för lagstiftningen i EU. I Tyskland kommer dessutom text- och datautvinningsundantaget att bli föremål för prövning i april nästa år. Den tyska domstolen kommer att vara tvungen att beakta trestegstestet och EU-domstolen likaså för det fall den blir rådfrågad. Även parlamentet tycks ha ifrågasatt lovligheten av träningen, i ljuset av trestegstestet, vid flera tillfällen. Senast för bara omkring en månad sedan.

Därför är vi djupt oroade över att den preliminärt överenskomna texten till AI-förordningen tycks erkänna undantaget för text- och datautvinning i artikel 4 i DSM-direktivet som tillämpligt på användningen av skyddat material för träningen av generativ AI.

Ett sådant erkännande cementerar en tolkning av undantaget som högst troligen strider mot trestegstestet och därmed också både EU:s och medlemsstaternas internationella åtaganden. Oavsett vilken tolkning som görs och förespråkas, måste EU-lagstiftaren, i ett sådant här pass rättsligt oklart läge, lagstifta ansvarsfullt och riskfritt.

Vi vill alltså:

- belysa oförenligheten mellan den tolkning av text- och datautvinningsundantaget, som verkar främjas i AI-förordningen, och artikel 5(5) i InfoSoc-direktivet samt villkoren för det så kallade trestegstestet som nedläggs i den bestämmelsen i enlighet med EU:s och medlemsstaternas internationella åtaganden;
- påminna om att parlamentet för bara någon månad sedan antog en resolution i vilken parlamentet uppmanar kommissionen att utvärdera huruvida de befintliga undantagen för text- och datautvinning är tillräckligt balanserade för att uppfylla trestegstestet även inom ramen för generativ AI;
- understryka att medan vi välkomnar en förordning, som främjar innovation och utvecklingen av etisk AI, särskilt införandet av transparenskrav, och som positionerar EU att spela en ledande roll globalt, är det alltså avgörande att EU upprätthåller sin status som världsledare inom upphovsrätt och det internationellt överenskomna skydd som ges åt rättighetshavare och således inte utvidgar undantagen från upphovsrätt och
- uppmana våra folkvalda parlamentariker att kämpa, stå upp och rösta för en AI-förordning som *inte* erkänner artikel 4 i DSM-direktivet som tillämplig på användningen av skyddade verk eller andra prestationer för att träna generativ AI, och i stället se till att kommissionen faktiskt utvärderar huruvida de befintliga undantagen för text- och datautvinning är tillräckligt balanserade för att uppfylla trestegstestet även inom ramen för generativ AI, och därtill föreslår nödvändiga ändringar eller tillhandahåller vägledning om hur undantagen ska tolkas och tillämpas.

Undertecknare

Svenska Tecknare har ungefär 1 500 medlemmar som alla är yrkesverksamma visuella kreatörer. Organisationens främsta uppgift är att tillvarata sina medlemmars intressen i juridiskt, ekonomiskt och ideellt hänseende.

Svenska Tecknare

Webb: svenskatecknare.se

Sveriges författarförbund har omkring 3 000 medlemmar. Författarförbundets huvudsakliga uppdrag är att tillvarata sina medlemmars juridiska, ekonomiska och ideella intressen.

● SVERIGES FÖRFATTARFÖRBUND

Webb: forfattarforbundet.se

Läromedelsförfattarna har ungefär 1 700 medlemmar och representerar alla läromedelsförfattare i Sverige. Vårt uppdrag är att tillvarata våra medlemmars juridiska, ekonomiska och ideella rättigheter och intressen.

Webb: laromedelsforfattarna.se